

CYFARFOD	PWYLLGOR IAITH
DYDDIAD	14 Ionawr 2016
TEITL	Diweddariad ar gyfarfod gyda Cartrefi Cymunedol Gwynedd
AWDUR	Gwenllian Williams Swyddog Datblygu Iaith
PWRPAS YR ADRODDIAD	Cyflwyno diweddariad i aelodau'r Pwyllgor ar y cyfarfod.

1 CEFNDIR

- 1.1 Yn ei gyfarfod ym mis Ionawr 2015, derbyniodd y Pwyllgor Iaith gwyn am weithrediad Cartrefi Cymunedol Gwynedd o'u Cynllun Iaith a'u bwriad i hysbysebu dwy swydd uwch reolwr heb i'r Gymraeg gael ei nodi fel sgil hanfodol.
- 1.2 Mynegwyd pryder mawr am y mater, a chytunwyd bod angen cymryd camau pellach a dwyn perswâd ar Gynghorwyr oedd ar fwrdd CCG i ddylanwadu a rhoi pwysau.
- 1.3 Gohebwyd gyda CCG a swyddfa Comisiynydd y Gymraeg, a gofynnwyd am gyfarfod rhwng dirprwyaeth o'r Pwyllgor Iaith a chynrychiolwyr o CCG i drafod y pryderon.
- 1.4 Yn ei ddiweddariad i'r Pwyllgor Iaith yn Ebrill 2015, adroddodd yr Uwch Reolwr Democratiaeth a Chyflawni bod y Comisiynydd wrthi'n ymchwilio i'r mater, ac y byddai adroddiad yn cael ei gyhoeddi yn ddiweddarach yn y mis.
- 1.5 Cyhoeddwyd adroddiad Comisiynydd y Gymraeg ddiwedd Ebrill 2015. Nid oedd yr adroddiad yn fawr mwy na chofnod o'r ohebiaeth rhwng y Comisiynydd a CCG, ond roedd yn tynnu sylw at y ffaith na welodd swyddogion y Comisiynydd y dogfennau ymchwil yr oedd CCG wedi eu comisiynu i'r sefyllfa recriwtio yn y maes, ac yr oeddynt yn eu defnyddio fel sail i'w penderfyniad i beidio gosod gofynion ieithyddol. Nid oedd yr adroddiad yn nodi unrhyw argymhellion nac ymrwymadau i fonitro'r sefyllfa.
- 1.6 Aeth CCG yn eu blaen i benodi dau Uwch Reolwr di-Gymraeg, a chychwynnodd y ddau yn eu swyddi ganol 2015.
- 1.7 Tachwedd 23ain 2015, cafwyd cyfarfod gyda Ffrancon Williams, Prif Weithredwr Cartrefi Cymunedol Gwynedd. Yn bresennol yn y cyfarfod, ac yn cynrychioli'r Pwyllgor Iaith, roedd y Cynghorydd Eric M. Jones, y Cynghorydd Alwyn Gruffydd, y Cynghorydd Dyfrig Siencyn a Gwenllian Williams, Swyddog Datblygu Iaith Gweithleoedd.

2. CRYNODEB O'R DRAFODAETH YN Y CYFARFOD

- 2.1 Ymddiheurodd Ffrancon Williams nad oedd wedi cyfarfod gyda chynrychiolaeth o'r Pwyllgor Iaith cyn hyn.
- 2.2 Amlinellodd Ffrancon Williams yr amgylchiadau oedd wedi eu harwain i'r sefyllfa, ac hefyd y camau oedd wedi eu cymryd yn y gorffennol i geisio dod o hyd i uwch reolwyr gyda'r sgiliau cywir oedd hefyd yn gallu gweithio drwy gyfrwng y Gymraeg. Cyfeiriodd at y gwaith ymchwil a gomisiynwyd gan gwmni Trowers & Hamlins i geisio canfod pam eu bod yn cael trafferth recriwtio, ac at ymdrechion i fagu sgiliau o fewn y sefydliad ei hun. Cyfeiriodd hefyd at y camau yr oeddynt wedi eu cymryd yn fewnol i geisio sicrhau bod y Gymraeg yn parhau i gael lle blaenllaw, gan gynnwys darparu cyfieithwyr ar gyfer cyfarfodydd mewnol a chynllun mentora.
- 2.3 Roedd cynrychiolaeth y Pwyllgor Iaith yn cydnabod yr anawsterau, gan gytuno ei bod yn mynd yn broblem gynyddol i recriwtio i rai swyddi ac mewn rhai ardaloedd penodol, ond roeddynt hefyd yn awyddus i gael mwy o sicrwydd gan CCG na fyddai'r penodiadau ym amharu yn ormodol ar allu gweddill y sefydliad i ddarparu a gweithio drwy gyfrwng y Gymraeg.
- 2.4 Mynegwyd pryder hefyd nad oedd yr amod i ddysgu Cymraeg o fewn cyfnod penodol wedi ei roi fel amod cytundebol wrth benodi. Roedd hyn yn mynd yn groes i gymal 7.2.3 yn eu Cynllun Iaith eu hunain. Dywedodd y Prif Weithredwr bod deilydd un o'r swyddi eisoes yn dysgu Cymraeg a bod y llall wedi gwneud ymrwymiad anffurfiol i ddechrau dysgu yn y flwyddyn newydd.
- 2.4 Rhannodd y Prif Weithredwr strwythur staffio CCG, gan nodi bod pob un o'r rheolwyr o dan yr uwch reolwyr hyn yn gallu ac yn gweithio drwy gyfrwng y Gymraeg. Bydd swydd y Cyfarwyddwr Cwsmeriaid a Chymunedau yn cael ei hail-hysbysebu yn gynnar yn 2016, a'r disgwyliad yw y bydd y Gymraeg yn sgil hanfodol yn y disgrifiad swydd honno.

3. SYMUD YMLAEN

- 3.1 Cytunwyd iddo fod yn gyfarfod buddiol o ran ailgychwyn ar y berthynas a'r sgwrs rhwng y ddau sefydliad, ond bod angen edrych eto ymrwymladau mwy pendant a chyfleoedd cydweithio.
- 3.2 Cytunwyd i wahodd CCG i gyfarfodydd Grŵp Gweithleoedd a Gwasanaethau Cymraeg hunaniaith. Efallai y gallai rhywfaint o waith y grŵp hwnnw fod o fudd iddynt wrth fonitro ac asesu sgiliau eu gweithlu.
- 3.3 Mynegwyd diddordeb mewn cynnal trafodaeth gyda hunaniaith am y posibilrwydd o gydweithio ar brosiect magu sgiliau dwyieithog mewn meysydd galwedigaethol.

4. ARGYMHELLION

Swyddog Datblygu Iaith Gweithle i drefnu cyfarfod gyda Phrif Weithredwr Cartrefi Cymunedol Gwynedd yn fuan yn 2016 i drafod cyfleoedd neu bryderon pellach.